

جلسه‌ی اول

آموزش قرائت صفحات ۵۸۹ تا ۵۹۶ قرآن کریم

فعالیت اول – پیش‌خوانی: پس از تقسیم صفحات ۵۸۹ تا ۵۹۶ قرآن کریم،

به صورت فردی یا در گروه‌های دو یا سه نفره، هر یک، آیات یکی از این صفحات را به صورت فردی برای خود یا هم‌گروه خود بخوانید.

فعالیت دوم – خواندن آیات: با انتخاب دبیر محترم تعدادی از دانش‌آموزان،

هر کدام یک یا دو سطر از آیاتی را که در فعالیت قبل پیش‌خوانی کرده‌اند، بلند می‌خوانند. هنگام خواندن آیات، سایر دانش‌آموزان با دقت از روی قرآن خود خط می‌برند و در تصحیح و تمرین قرائت آیات مشارکت فعال دارند.

فعالیت مکمل: در صورتی که دانش‌آموزی لوح فشرده (CD) یا نوار قرائت از

صفحات فوق آماده کرده است با هماهنگی دبیر محترم چند دقیقه‌ای قرائت زیبای قرآن را در کلاس پخش می‌کند. هنگام پخش قرائت، به تلفظ صحیح و زیبای حرف «ط» توجه کنید. سعی کنید هنگام قرائت آیات شما نیز این حرف را صحیح و زیبا تلفظ کنید.

قبل از پخش قرائت، صفحه و آیه‌ی مربوط را به دانش‌آموزان اعلام کنید و از آن‌ها بخواهید هنگام شنیدن آیات، از روی قرآن خود خط ببرند و همراه با نوار با صدای آرام، آیات را قرائت کنند.

تمرین اول - جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل نمایید و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

تقوا پیشه می‌کنند ، ایستاده ، شنیدیم ، کالا ، دشمن ، پیامبران

معنا	کلمه	نمره	معنا	کلمه	نمره
.....	سَمِعْنَا	۶	قِيَامًا	۱
.....	مَتَاع	۷	شسته	فُعُودًا	۲
نگیرید	لَا تَثْخِذُوا	۸	مُرْسَلِينَ، مُرْسَلُونَ	۳
گروه	فَرِيق	۹	عَدُوٌّ	۴
آتش سوزان	سَعِير	۱۰	يَتَّقَونَ	۵

تمرين دوم - عبارات قرآنی را به کمک هم گروه خود معنا کنید.

رديف	تركيب	معنا
١	لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ	
٢	مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا	
٣	فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ	
٤	وَ فَرِيقٌ فِي السَّعْبِرِ	
٥	لَا تَسْخِذُوا الْكَافِرِينَ أُولِيَاءَ	
٦	صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ	
٧	وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ	

تمرین سوم - شماره‌ی هر عبارت را در مقابل ترجمه‌ی آن بنویسید.

۱. لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَذُولٌ مُّبِينٌ

۲. قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ

۳. فَرِيقًا هَدَى وَ فَرِيقًا حَقًّا عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ

۴. مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَا وَاهِمُ جَهَنَّمُ وَ بِئْسَ الْمِهَادُ

۵. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءامَنُوا لَا تَتَخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ

گروهی را هدایت کرد و گروهی سزاوار گمراهی هستند.

نپرسنید شیطان را، او برای شما دشمنی آشکار است.

ای کسانی که ایمان آوردید دشمنان من و دشمنان خودتان را دوست نگیرید.

گفتند: تو پاک و بی عیبی؛ تو ولی و دوست ما هستی به جای آنها

کالای اندک، سپس جایگاه آنها جهنم است و چه بد جایگاهی است.

۱. سعی کنید هر روز در خانه حداقل یک صفحه از صفحات ۵۸۹ تا ۵۹۶ قرآن کریم را بخوانید و هم چنین از صفحه‌ی «۵۹۰» قرآن کریم چند کلمه یا ترکیب را که معنای آنها را می‌دانید، جست‌وجو کرده و معنا کنید.

۲. فعالیت سوم جلسه‌ی آینده را انجام دهید.

رسم الخط قرآن

شیوه‌ی نگارش هر زبان را **رسم الخط آن زبان** می‌نامند. **رسم الخط** فارسی مطابق قواعد زبان فارسی و **رسم الخط قرآن** کریم مطابق قواعد زبان عربی و قرآن است. در صدر اسلام قرآن را با خط بدون علامت می‌نوشتند. پس از استقبال مردم کشورهای مختلف از اسلام و مسلمان شدن آن‌ها، خط قرآن علامتگذاری شد تا همه‌ی مسلمانان به وسیله‌ی آن علائم بتوانند قرآن را صحیح بخوانند، پس از تکامل این خط، به تدریج علائم زینتی و سلیقه‌ای وارد خط قرآن شد.

به این ترتیب در سرزمین‌های مختلف اسلامی، نگارش قرآن به چند شیوه مرسوم شده است. در حال حاضر در کشور ما، سه نوع **رسم الخط قرآن** بیشتر رواج دارد. در این درس با این سه شیوه‌ی نگارش آشنا می‌شویم.

۱- **رسم الخط ایرانی**، که خوش‌نویسانی همچون احمد نیریزی، طاهر خوشنویس، فضائلی صفا مهدوی و ... قرآن را به این شیوه کتابت کرده‌اند (تصویر ۱).

۲- **رسم الخط مصری**، که خوش‌نویسانی همچون عثمان طه، علی طه قرآن را به این شیوه کتابت کرده‌اند (تصویر ۲).

۳- **رسم الخط کم اعراب**، که مشابه خط عثمان طه ولی کم اعراب و ساده‌تر است، در سال‌های اخیر در ایران تهیه و توزیع شده است. (قرآن‌های ده جزیی شما براساس **رسم الخط کم اعراب** تهیه شده است).

- شما می‌توانید در صفحات بعد، هر سه نوع **رسم الخط** را بررسی کنید.

- آیات هر سه نوع **رسم الخط** را قرائت کنید. آیا در خواندن آن‌ها تفاوتی وجود دارد؟

- اینک کتابت این سه نوع **رسم الخط** را مقایسه کنید و تفاوت نگارش آن‌ها را در

مورد کلماتی که در جدول آمده مشخص کنید.

تصویر ۱ – رسم الخط ایرانی (ظاهر خوشنویس)

سُورَةُ الْعَنكَبُوتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْهُنَّا ۚ إِلَهٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيُومُ ۖ ۝ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ
 بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالإِنجِيلَ ۗ ۝ مِنْ
 قَبْلِ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَايَةِ اللَّوْلَهُمْ
 عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو أَنْتَقامَرٍ ۝ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفِي عَلَيْهِ
 شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۝ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُ كُمُّ
 فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهٌ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ هُوَ
 الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ مَا يَنْتَعِصُ مُحْكَمٌ فِيهِ أُمُّ الْكِتَابِ
 وَأَخْرُ مُتَشَبِّهِمْ فَمَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ رَبِيعٌ فَيَتَبَعُونَ مَا تَشَبَّهَ
 مِنْهُ أَبْتِغَاهُ الْفِتْنَةُ وَأَبْتِغَاهُ تَأْوِيلُهُ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلُهُ إِلَّا اللَّهُ
 وَالرَّسُولُونَ فِي الْعِلْمِ يَعْلَمُونَ وَمَا نَهَا ۝ كُلُّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَدْعُ
 إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۝ رَبَّنَا الْأَنْعَمُ فَلَوْبِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا وَهَبَ
 لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَابُ ۝ رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ
 النَّاسِ لِيَوْمٍ لَارَبِّ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝

تصوير ۲ – رسم الخط مصرى (عثمان طه)

مقایسه رسم الخط‌های رایج قرآن

بررسی و مقایسه	رسم الخط کم اعراب*	رسم الخط مصری «عثمان طه»	رسم الخط ایرانی «طاهر خوشنویس»	نحو
	الْكِتَب	الْكِتَب	الْكِتاب	۱
	بِيَاتِ	بِيَاتِ	بِيَاتِ	۲
	ءَايَتُ	ءَايَتُ	ءَايَاتُ	۳
	مُتَشَابِهَاتُ	مُتَشَبِّهَاتُ	مُتَشَابِهَاتُ	۴
	بِهِ	بِهِ	بِهِ	۵
	تَأْوِيلَةٌ	تَأْوِيلَةٌ	تَأْوِيلَةٌ	۶
	لَا يَخْفِي	لَا يَخْفَى	لَا يَخْفَى	۷
	فُلُوِيهِمْ	فُلُوِيهِمْ	فُلُوِيهِمْ	۸
	النَّوْرَةَ	النَّوْرَةَ	النَّوْرَةَ	۹
	شَيْءٌ	شَيْءٌ	شَيْءٌ	۱۰
	مُصَدِّقًا لِمَا	مُصَدِّقًا لِمَا	مُصَدِّقًا لِمَا	۱۱
	يَقُولُونَ	يَقُولُونَ	يَقُولُونَ	۱۲

* برای مقایسه رسم الخط کم اعراب با رسم الخط‌های «طاهر خوشنویس» و «عثمان طه» می‌توانید به کتاب قرآن ده جزی مراجعه کنید.

جلسه‌ی دوم

فعالیت اول – مطالب جلسه‌ی قبل را بررسی و ارزش‌یابی کنید.

فعالیت دوم – خواندن صفحات ۵۹۶ تا ۶۰۴ قرآن کریم را به روش جلسه‌ی قبل تمرین کنید. هنگام شنیدن قرأت آیات به تلفظ حرف «ط» توجه کنید و سعی کنید شما نیز این حرف را صحیح و زیبا تلفظ کنید.

فعالیت سوم – آیات و عبارات قرآنی زیر را ترجمه کنید.

۱. الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا وَ عَلَى جُنُوبِهِمْ

و در حالی که بر پهلوهای خود آرمیده‌اند؛

۲. وَ يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

۳. رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بِاطِّلاً

۴. سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

پس نگهدار ما را از

۵. رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًّا يُنادِي لِلْأَيْمَانِ

شخصی که فرا می‌خواند

۶. أَنْ ءامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَإِمَّا

۷. رَبَّنَا فَاغْفِرْنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا

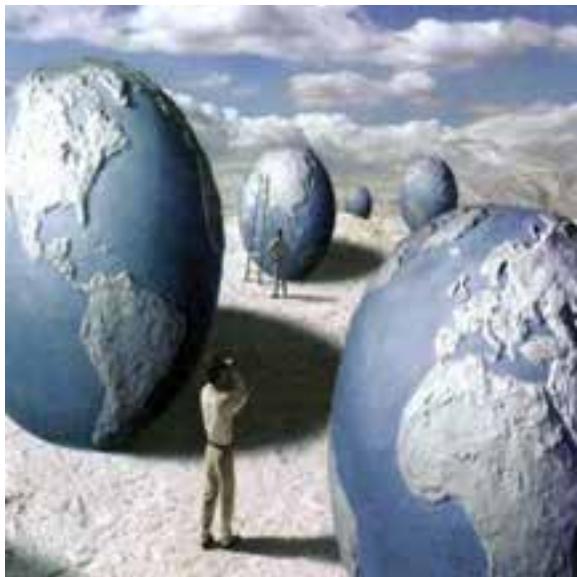
و پیشان

سعی کنید هر روز در خانه حداقل یک صفحه از صفحات ۵۹۶ تا ۶۰۴ قرآن کریم را بخوانید و هم چنین چند کلمه یا ترکیب آشنی را از صفحه‌ی «۵۹۸» جست و جو کرده و معنا کنید.

موجودات زنده در سیاره‌های دیگر؟!

در قرآن کریم آیات متعددی است که به وجود موجودات زنده‌ی دیگری غیر از موجودات زمین اشاره می‌کند. به یک آیه در این زمینه توجه کنید.

در سوره‌ی شوری آیه‌ی ۲۹ می‌فرماید :

وَ مِنْ ءَايَاتِهِ حَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ

و از نشانه‌های او آفرینش آسمان‌ها و زمین است

وَ مَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَآبَةٍ

و جنبندگانی که در میان آن‌ها (آسمان‌ها و زمین) پراکنده است،

وَ هُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ

و او هرگاه بخواهد می‌تواند آن‌ها را گرد آورد.

به نظر شما چه موجوداتی در این فضای لایتنهای زندگی می‌کنند؟!

دعای ختم قرآن از امام علی علیه السلام

اللَّهُمَّ اشْرَحْ بِالْقُرْءَانِ صَدْرِي

خدایا با قرآن سینه‌ام را فراخ کن و به من شرح صدر بده

وَاسْتَعِمْلُ بِالْقُرْءَانِ بَدْنِي

و بدنم را در راه قرآن به کار بینداز

وَنُورِ بِالْقُرْءَانِ بَصَرِي

و با قرآن چشم مرا نورانی کن

وَأَطْلِقْ بِالْقُرْءَانِ لِسَانِي

و زبانم را به وسیله‌ی قرآن گویا کن

وَاعِنِي عَلَيْهِ مَا أَبْقَيْتَنِي

و تا وقتی زنده‌ام مرا در استفاده و ترویج قرآن یاری فرما

فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ

زیرا هیچ دگرگونی و نیرویی نیست جز به دست تو.